

DOLNOŚLĄSKA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA WE WROCŁAWIU

FILIA W ŚWIDNICY

KOMPETENCJE INFORMACYJNE
DZIECI I MŁODZIEŻY

ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE
ZA LATA 1993-2018

OPRACOWAŁA
AGNIESZKA NAWROCKA

ŚWIDNICA, GRUDZIEŃ 2018

W lipcu 2018 r. minister edukacji narodowej ustaliła cztery podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2018/2019. Ostatni z nich dotyczy rozwijania kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli. Kompetencje cyfrowe, obok siedmiu pozostałych, zostały wymienione w *Zaleceniach Rady Unii Europejskiej w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie*, opublikowanych 4 czerwca 2018 r.

Według raportu *Spółczesność informacyjna w liczbach* Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji z 2014 r. kompetencje cyfrowe tworzy „zespół kompetencji informacyjnych obejmujących umiejętności wyszukiwania informacji, rozumienia jej, a także oceny jej wiarygodności i przydatności oraz kompetencji informatycznych, na które składają się umiejętności wykorzystywania komputera i innych urządzeń elektronicznych, posługiwania się Internetem oraz korzystania z różnego rodzaju aplikacji i oprogramowania, a także tworzenia treści cyfrowych”.

Niniejsze zestawienie, zawierające publikacje drukowane i elektroniczne wydane w latach 1993-2018, zostało poświęcone pierwszemu komponentowi kompetencji cyfrowych, czyli kompetencjom informacyjnym dzieci i młodzieży. Wspomniano o nich również w dwóch rozporządzeniach ministra edukacji narodowej w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej oraz ponadpodstawowej. Poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł zaliczono do najważniejszych umiejętności rozwijanych w ramach kształcenia ogólnego. Jak zapisano w powyższych rozporządzeniach, szkoła ma przygotowywać uczniów do dokonywania świadomych i odpowiedzialnych wyborów w trakcie korzystania z zasobów dostępnych w Internecie, krytycznej analizy informacji, bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej, w tym nawiązywania i utrzymywania opartych na wzajemnym szacunku relacji z innymi użytkownikami sieci.

Zawarte w prezentowanych zasobach konkretne wskazania dotyczące kształtowania kompetencji informacyjnych dzieci i młodzieży mogą stać się drogowskazami dla wszystkich nauczycieli, którzy rezygnując z roli wszechwiedzącego mistrza jednokierunkowo przekazującego wiedzę, będą chcieli zostać przewodnikami uczniów w zróżnicowanej infosferze i nauczyć ich krytycznego, analizowania, wartościowania oraz twórczego i etycznego przetwarzania informacji w celu budowania własnej wiedzy i mądrości i przekazywania ich innym.

WYDAWNICTWA CIĄGŁE

1. Batorowska, Hanna. Centrum informacyjne miejscem propagowania i rozwoju kultury informacyjnej w szkole. „Biblioteka w Szkole” 2004, nr 5, s. 6-10.
2. Batorowska, Hanna. Information literacy i information culture w świetle literatury przedmiotu. „Bibliotheca Nostra” 2013, nr 1, s. 9-24.
3. Brzezińska, Anna. Kompetencje cyfrowe dzieci. „Remedium” 2013, nr 11, s. 6-8.
4. Drąg, Katarzyna. Kształtowanie kompetencji medialnych i informacyjnych w rodzinie. „Studia Salvatoriana Polonica” 2014, nr 8 s. 115-127.
5. Goban-Klas, Tomasz. Szkoła w erze cyfrowej, czyli poza lekcję, książkę i kredę. „Edukacja Medialna” 2000, nr 4, s. 9-13.
6. Gofron, Beata. Jaka edukacja w rzeczywistości Web 2.0? „Podstawy Edukacji” 2013, nr 6, s. 63-74.
7. Janczak, Dorota. Cyfrowe kompetencje pokolenia sieci. „Dyrektor Szkoły” 2017, nr 12, s. 50-53.
8. Jasiewicz, Justyna. Cyfrowi tubylecy w informacyjnej dżungli. „Poradnik Bibliotekarza” 2010, nr 11, s. 3-7.
9. Jasiewicz, Justyna. Zachowania informacyjne młodzieży a elementy edukacji informacyjnej w Polsce. „Przegląd Biblioteczny” 2011, z. 3, s. 356-376.
10. Jaskuła, Sylwia, Korporowicz, Leszek. Wychowanie do informacji : wyzwania i nadzieje. „Pedagogika Społeczna” 2008, nr 1, s. 83-105.
11. Lelek, Ewa. Informacja, komunikacja i edukacja informacyjna w bibliotece. „Bibliotekarz” 2015, nr 11, s. 11-18.
12. Morbitzer, Janusz. Pedagogiczne konsekwencje budowania społeczeństwa informacyjnego. „Edukacja Medialna” 2000, nr 3, s. 28-36.
13. Nysior, Radosław. Internet a edukacja. „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2016, nr 8, s. 23-28.
14. Nalewajska, Lilianna. Szkolenie biblioteczne czy edukacja informacyjna? „Bibliotekarz” 2012, [nr] 10, s. 7-11.

15. Papierska, Wiesław. Cyfrowe kompetencje w cyfrowej bibliotece szkolnej. „Biblioteka w Szkole” 2014, nr 3, s. 5-6.
16. Pettersson, Rune. Alfabetyzacja w nowym tysiącleciu. „Edukacja Medialna” 2000, nr 3, s. 24-28.

WYDAWNICTWA ZWARTE

1. Batorowska, Hanna. Kultura informacyjna w perspektywie zmian w edukacji. Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2009.
2. Batorowska, Hanna. Od alfabetyzacji informacyjnej do kultury informacyjnej : rozważania o dojrzałości informacyjnej. Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2013.
3. Borawska-Kalbarczyk, Katarzyna. Kompetencje informacyjne uczniów w perspektywie zmian szkolnego środowiska uczenia się. Warszawa : Wydawnictwo Akademickie Żak, 2015.
4. Drzewicki, Marcin. Edukacja biblioteczna i informacyjna w polskich szkołach. Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2005.
5. Jasiewicz, Justyna. Kompetencje informacyjne młodzieży : analiza, stan faktyczny, kształcenie na przykładzie Polski, Niemiec i Wielkiej Brytanii. Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2012.
6. Kultura informacyjna w ujęciu interdyscyplinarnym : teoria i praktyka. T. 1. Pod red. Hanny Batorowskiej. Kraków : Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Instytut Bezpieczeństwa i Edukacji Obywatelskiej. Katedra Kultury Informacyjnej i Zarządzania Informacją, 2015.
7. Kultura informacyjna w ujęciu interdyscyplinarnym : teoria i praktyka. T. 2. Pod red. Hanny Batorowskiej i Zbigniewa Kwiasowskiego. Kraków : Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Instytut Bezpieczeństwa i Edukacji Obywatelskiej. Katedra Kultury Informacyjnej i Zarządzania Informacją, 2016.
8. Kurkowska, Ewa Jadwiga. Edukacja informacyjna w bibliotekach a rozwój społeczeństwa wiedzy. Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2012.
9. Mikulski, Kazimierz. Kształcenie w zakresie technologii informacyjnej w szkołach ponadgimnazjalnych. Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2012.

10. Piotrowska, Renata. Edukacja informacyjna w polskiej szkole. Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2011.
11. Siemieniecki, Bronisław. Technologia informacyjna w polskiej szkole : stan i zadania. Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, cop. 2003.
12. Skibińska, Małgorzata. Umiejętności informacyjne gimnazjalistów. Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, cop. 2012.

ROZDZIAŁY Z PRAC ZBIOROWYCH

1. Babik, Wiesław. Nowe wymiary kultury informacyjnej w XXI wieku. W: Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej : technologia informacyjna w służbie użytkownikowi. Red. nauk. Stanisław Skórka, współpr. Ewa Piotrowska. Kraków : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2014, s. 19-33.
2. Batorowska, Hanna. Centrum informacji multimedialnej i internetowej czy skomputeryzowana biblioteka szkolna? W: Media i edukacja w dobie integracji. Pod red. Wacława Strykowskiego, Wojciecha Skrzydlewskiego. Poznań : Oficyna Edukacyjna Wydawnictwa eMPi², 2002, s. 419-426.
3. Batorowska, Hanna. Kultura informacyjna. W : Nauka o informacji. Pod red. Wiesława Babika. Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 2016, s. 633-653.
4. Batorowska, Hanna. Między dorosłością a dojrzałością informacyjną. W: Współczesne oblicza komunikacji i informacji : problemy, badania, hipotezy. Red. Ewa Głowacka, Małgorzata Kowalska, Przemysław Krysiński. Toruń : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2014, s. 337-348.
5. Bazuń, Dorota, Trzop Beata. Edukacja informacyjna i medialna jako elementy procesu kształtowania się społeczeństwa informacyjnego w Polsce. W: Polskie doświadczenia w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego : dylematy cywilizacyjno-kulturowe. Kraków : Wydział Nauk Społecznych Stosowanych. Akademia Górniczo-Hutnicza, 2002, s. 403-415.
6. Borawska-Kalbarczyk, Katarzyna. Uczeń w pułapkach cyfrowej infosfery – od informacji do wiedzy i mądrości. W: Cyberprzestrzeń, człowiek, edukacja. T. 4, Rodzic, dziecko, nauczyciel w przestrzeni wirtualnej. Pod red. Józefa Bednarka i Anny Andrzejewskiej. Kraków : Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2018, s. 27-46.

7. Borawska-Kalbarczyk, Katarzyna. Umiejętność indywidualnego zarządzania informacjami jako kompetencja kluczowa w społeczeństwie wiedzy. W: Kompetencje kluczowe dzieci i młodzieży : praktyka edukacyjna. Red. nauk. Janina Uszyńska-Jarmoc, Katarzyna Nadachewicz. Warszawa : Wydawnictwo Akademickie Żak, 2015, s. 28-44.
8. Drzewiecki, Marcin. Biblioteki publiczne i szkolne w procesie kształtowania edukacji społecznej : wybrane aspekty. W: Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej : technologia informacyjna w służbie użytkownikowi. Red. nauk. Stanisław Skórka, współpr. Ewa Piotrowska. Kraków : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2014, s. 9-18.
9. Głębocki, Rafał. Kształcenie w społeczeństwie sieci. W: Cyberprzestrzeń, człowiek, edukacja. T. 4, Rodzic, dziecko, nauczyciel w przestrzeni wirtualnej. Pod red. Józefa Bednarka i Anny Andrzejewskiej. Kraków : Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2018, s. 47-62.
10. Gwadera, Małgorzata, Tałuc, Katarzyna. Edukacja medialna i informacyjna. W: Bibliotekarstwo. Pod red. Anny Tokarskiej. Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2013, s. 565-583.
11. Jaskuła, Sylwia. Pedagogika przestrzeni informacyjnej. W: Cyberprzestrzeń, człowiek, edukacja. T. 1, Cyfrowa przestrzeń kształcenia. Pod red. Macieja Tanasia i Sylwii Galanciak. Kraków : Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2015, s. 77-94.
12. Kuszak, Kinga. Werbalne kompetencje komunikacyjne w społeczeństwie wiedzy. W: Kompetencje kluczowe dzieci i młodzieży : praktyka edukacyjna. Red. nauk. Janina Uszyńska-Jarmoc, Katarzyna Nadachewicz. Warszawa : Wydawnictwo Akademickie Żak, 2015, s. 45-63.
13. Osmańska-Furmanek, Wielisława. Technologia informacyjna jako element przestrzeni edukacyjnej. W: Media i edukacja w dobie integracji. Pod red. Wacława Strykowskiego, Wojciecha Skrzydlewskiego. Poznań : Oficyna Edukacyjna Wydawnictwa eMPI², 2002, s. 83-89.
14. Piotrowska, Renata, Rozkosz, Ewa. Edukacja medialna i informacyjna w szkole : o analizie programów nauczania. W: Współczesne oblicza komunikacji i informacji : problemy, badania, hipotezy. Red. Ewa Głowacka, Małgorzata Kowalska, Przemysław Krysiński. Toruń : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2014, s. 393-405.
15. Rozkosz, Ewa. Edukacja informacyjna 2.0. W: Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej : technologia informacyjna w służbie użytkownikowi. Red. nauk. Stanisław Skórka, współpr. Ewa Piotrowska. Kraków : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2014, s. 247-258.

16. Skibińska, Małgorzata. Czy pokolenia cyfrowe potrzebują edukacji informacyjnej? W : Edukacja a nowe technologie w kulturze, informacji komunikacji. Red. nauk. Dorota Siemieniecka. Toruń : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2015, s. 49-67.
17. Szczechura, Kordula. Uczeń jako użytkownik informacji. W: Biblioteka i informacja w systemie edukacji : praca zbiorowa. Pod red. Marcina Drzewieckiego. Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 1993, s. 140-159.
18. Wojtan, Małgorzata. Technologia informacyjna a współczesna edukacja. W: Technologia informacyjna w polskiej edukacji. Ed. Bronisław Siemieniecki. Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, cop. 2003, s. 110-113.

ELEKTRONICZNE ZASOBY INFORMACJI

1. Batorowska., Hanna. Kompetencje informacyjne w pracy bibliotekarzy. [online]. Warszawa : Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2014. [dostęp: 20 grudnia 2018]. Dostępny w: https://www.doskonaleniewsieci.pl/Upload/Artykuly/6_6/batowoskah_kompetencje_informacyjne.pdf.
2. Batorowska, Hanna. Kształtowanie kompetencji medialnych i informacyjnych poprzez wychowanie. [online]. [dostęp: 20 grudnia 2018]. Dostępny w: https://www.uniwersytetdzieciocy.pl/files/other/Kszaltowanie_kompetencji_medialnych_poprzez_wychowanie_1.pdf.
3. Cichocki, Andrzej. Wymiary kompetencji informacyjno-medialnych nauczyciela. [online]. Białystok : Trans Humana Wydawnictwo Uniwersyteckie, 2008. [dostęp: 20 grudnia 2018]. Dostępny w: https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/3293/1/Andrzej%20Cichocki_Wymiary%20kompetencji%20informacyjno-medialnych%20nauczyciela.pdf.
4. Cyfrowa przyszłość : edukacja medialna i informacyjna w Polsce – raport otwarcia. Red. Jarosław Lipszyc. [online]. Warszawa : Fundacja Nowoczesna Polska, 2012. [dostęp: 20 grudnia 2018]. Dostępny w: <https://nowoczesnapolska.org.pl/wp-content/uploads/2012/01/Cyfrowa-Przysz%C5%82o%C5%9B%C4%87-aneks-15.pdf>.
5. Derfert-Wolf, Lidia. *Information literacy* - koncepcje i nauczanie umiejętności informacyjnych. [online]. Biuletyn EBIB 2005 nr 1. Red. naczelny Bożena Bednarek-Michalska. [Warszawa] : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 2005. [dostęp: 20 grudnia 2018]. Dostępny w: <http://www.ebib.pl/2005/62/derfert.php>.

6. DigComp 2.0: Rama Kompetencji Cyfrowych dla Obywateli : Raport Badawczy i Strategiczny JRC. [online]. Warszawa : Polskie Towarzystwo Informatyczne, ECDL Polska, 2016. [dostęp: 20 grudnia 2018]. Dostępny w: <http://digcomp.org.pl/wp-content/uploads/2016/11/digcomp-2.0-cz.-1.pdf>.
7. Dzieci Sieci : kompetencje komunikacyjne najmłodszych : raport z badań. [online]. Gdańsk : Instytut Kultury Miejskiej, 2012. [dostęp: 20 grudnia 2018]. Dostępny w: https://www.saferinternet.pl/images/stories/pdf/raport_ikm_dzieci_sieci.pdf.
8. Dzieci Sieci 2.0 : kompetencje komunikacyjne młodych. [online]. Gdańsk : Instytut Kultury Miejskiej, 2013. [dostęp: 20 grudnia 2018]. Dostępny w: http://otworzksiazke.pl/images/ksiazki/dzieci_sieci_2_0/dzieci_sieci_2_0.pdf.
9. Kompetencje komputerowe i informacyjne młodzieży w Polsce. Raport z międzynarodowego badania kompetencji komputerowych i informacyjnych ICILS 2013. [online]. Warszawa : Instytut Badań Edukacyjnych, 2014. [dostęp: 20 grudnia 2018]. Dostępny w: eduentuzjasci.pl/images/stories/publikacje/ibe-raport-icils.pdf.
10. Lau, Jesús. Kompetencje informacyjne w procesie uczenia się przez całe życie : wytyczne. Oprac. Ewa Hajdasz (i in). [online]. [Warszawa :] Komisja SBP ds. Edukacji Informacyjnej, Sekcja Information Literacy IFLA, 2006-2011. [dostęp: 20 grudnia 2018]. Dostępny w: <https://www.ifla.org/files/assets/information-literacy/publications/ifla-guidelines-pl.pdf>.
11. Siuda, Piotr. Kompetencje informatyczne a informacyjne – uczniowie i nauczyciele. [online]. Warszawa : Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2015. [dostęp: 20 grudnia 2018]. Dostępny w: https://www.ore.edu.pl/attachments/article/6244/Kompetencje_informatyczne_a_informacyjne_artykul_P.Siuda.pdf.
12. Wnęk-Gozdek, Joanna. Kształtowanie kompetencji informacyjnych uczniów w kontekście Deklaracji Kapsztadzkiej. [online]. Kraków : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2015. [dostęp: 20 grudnia 2018]. Dostępny w: http://rep.up.krakow.pl/xmlui/bitstream/handle/11716/732/20160114_It_ra_ksztaltowanie_kompetencji_informacyjnych_j_wnek_gozdek.pdf?sequence=1&isAllowed=y.